

11 сентябрь: Ўзбекистон ва жаҳон тарихида

11/09/2019 - 12:45

???????? ?????????? ??? ??? ????? ?????? ????????????? ???????? ?? ???????????.
????????? ?????? ????????????? ????? ???????? 365 ??? 366 ?????? ???????? ??????? ??????.

Орадан бир неча минг йиллар ўтди. Барча саналар сингари 11 сентябрда ҳам турли йилларда турфа ҳодисалар рўй бераверди. Шу боис ҳам у тарихдаги муҳим воқеаларга бой.

Даставвал ушбу кун ҳақида қисқача маълумот берсак. 11 сентябр санаси одатий йилнинг 254-куни. Кабиса йилида эса 255 га айланади. Йил охирлашига 111 кун қолди. Бу кунни аргентиналиклар Ўқитувчилар миллий куни сифатида нишонлашмоқда,

???Е?????? ??????????:

1469 ??? – темурийзода Султон Ҳусайн Бойқаро ўз аскарлари билан Ҳиротдан чиқиб, Машҳад орқали Астрободга юради. Чинорон мавзейида ёдгор Муҳаммад Мирзо қўшини билан тўқнашиб, жанг бошланди. Жанг асносида ҳар икки томондан кўплаб қурбонлар берилиб, жанг Султон Ҳусайн Бойқаро ғалабаси билан интиҳосига етди.

1873 ??? – этнограф, тилшунос, эроншунос олим, Ўзбекистон Фанлар академияси академиги Михаил Андреев (1873–1948) дунёга келди.

1914 ??? – терапевт олим, Ўзбекистон Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Эргаш Отахонов (1914–1967) таваллуд топди.

1916 ??? – Ўзбекистон халқ артисти Туреш Олланазаров дунёга келди. У 1966–1968 йилларда Қорақалпоқ маданият вазири лавозимида ишлаган.

1917-??? – Тошкентда Бутунтуркистон мусулмонларининг 7 сентябрь куни бошланган иккинчи съезди ниҳоясига етди.

1920 ??? – Бухорода амирлик тузумини ағдариб ташлашдек ўз тарихий вазифасини бажарган Ёш бухороликлар партиясининг аъзолари умумий асосда Бухоро компартияси сафига кирди.

1945 ??? – Ўзбекистон Республикаси халқ ўқитувчиси Рамазон Абдуллаев таваллуд топди. У фаолияти давомида ўз шахсий жамғармаси ҳисобидан 180 ўринли мактаб биносини қуриб фойдаланишга топширган.

1948 ??? – Ўзбекистон Республикаси халқ ўқитувчиси Комил Мансуров дунёга келди.

1952 ??? – Ўзбекистон Республикаси халқ ўқитувчиси Боймамат Ўлжаев таваллуд топди.

1956 ??? – уролог, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби Дмитрий Введенский (1887–1956) вафот этди.

1974 ??? – Ўзбекистон Коммунистик Партияси Марказий Комитетининг “Раҳбар кадрлар ҳамда жамоа, давлат хўжалиги мутахассислари малакасини ошириш ва қайта тайёрлаш бўйича қишлоқ хўжалиги ташкилотлари фаолияти тўғрисида”ги қарори қабул қилинди.

1985 ??? – ўзбек тилшуноси, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби Фаттоҳ Абдуллаев (1914–1985) вафот этди.

1989 ??? – физик олим, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби Вафо Мўминов (1927–1989) вафот этди. Унинг илмий ишлари, асосан, ядро физикасига оид.

1992 ??? – Ўзбекистон халқ артисти Саъдихон Табибуллаев (1906–1992) таваллуд топди.

1998 ??? – Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Ўзбекистон Республикасида теннисни янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори қабул қилинди.

2001 ??? – Тошкентда теннис бўйича “Ўзбекистон Республикаси Президенти кубоги” бўлди.

2003 ??? – Ўзбекистоннинг иқтисодий ва ижтимоий тараққиётига қўшаётган муносиб ҳиссаси ва шаҳарнинг 70 йиллиги муносабати билан Нукус “Дўстлик” ордени билан мукофотланди.

????? ????????:

813 ??? – франклар императори Буюк Карл ўз ўғли Людовик I га ўзининг тахтдоши ва вориси сифатида тож кийдирди.

1297 ??? – шотланд халқининг Англиядан мустақил бўлиш учун курашида Уилям Уоллес раҳбарлигидаги қўзғолончилар армияси Стрерлинг яқинида инглиз қўшинларини тор-мор келтирди.

1382 ??? – 1342–1382 йилларда Венгрияни, 1370–1382 йилларда Людовик I Буюк ёки венгриялик Людовик номи билан Полшани ҳам бошқарган Лаёш Буюк (1326–1382) вафот этди.

1609 ??? –инглиз денгиз саёҳатчиси Генри Гудзон Манхеттен оролини кашф этди.

1822 ??? – инглиз иқтисодчиси, классик иқтисодий мактаб намоёндаси Давид Рекардо (1772–1822) вафот этди. Унинг илмий ишлари иш ҳақи, фойда ва рента масалаларига бағишланган.

1845 ??? – француз ихтирочиси Жан Морис Эмил Бордо (1845–1903) дунёга келди. У кўп қиррали кетма-кет телеграфлаш масаласини амалда биринчи бўлиб ҳал қилган.

1865 ??? – Ян Райнис тахаллуси билан ижод қилган Латвия халқ шоири, драматург ва жамоат арбоби Янис Плиекшанс (1865–1929) дунёга келди. Унинг “Янги замон” номли шеърый тўплами ўзбек тилига таржима қилинган.

1877 ??? – инглиз физиги ва астрономи, Лондон қироллик жамияти аъзоси, Қироллик астрономия жамиятининг 1925–1927 йиллардаги президенти Жеймс Хопвуд Жинс (1877–1946) туғилди.

1894 ??? – кинематография асосчиларидан бири Александр Довженко (1894–1956) дунёга келди. 1957 йилда Киев киностудиясига Довженко номи берилган.

1900 ??? – рус авиаконструктори, муҳандис-техник хизмати генерал-майори, икки карра Меҳнат Қаҳрамони Семён Лавочкин (1900–1960) дунёга келди. У товушдан тез учадиган Ла-190 ва исталган об-ҳаво шароитида учадиган Ла-200 реактив қирувчи самолётларини яратди.

1910 ??? – француз ёзувчиси Луи Анре Буссенар (1847–1910) вафот этди.

1911 ??? – асли Чустда таваллуд топган тожик ёзувчиси, драматург, адабиётшунос Сотим Улуғзода (1911–1997) таваллуд топди. Унинг асарлари ўзбек тилига таржима қилинган.

1914 ??? – жаҳидчилик ҳаракатининг асосчиси Исмоилбек Гаспринский (1851–1914) вафот этди. У “Юз йилдан сўнг. 2000-сана” бадиий публицистик романи муаллифи.

1965 ??? – Сурия давлат арбоби Башар Асад дунёга келди. У 1992 йилдан кўз касалликлари ваҳшиятида Лондонда малакасини оширган. 2000 йил июлда Сурия Араб Республикаси Президенти лавозимини эгаллаган.

1971 ??? – КПСС Марказий Комитетининг 1953–1964 йиллардаги 1-котиби Никита Хрущёв (1894–1971) вафот этди. У КПССнинг 1956 йилдаги 20- ва 1961 йилдаги 22-съездларида Иосиф Сталин шахсига сиғинишни ва унинг фаолиятини кескин танқид қилди. Н. Хрущёв хотиралар ёзган. Улар 1981 йилда АҚШда, 1997 йилда Россияда, тўлиқ матни эса 1999 йилда эълон қилинди.

1973 ??? – Чилида генерал Аугусто Пиночет бошчилигида ҳарбий тўнтариш бўлиб, президент Салвадор Аленде ўлдирилди. Генерал Аугусто Пиночет мамлакат “Бош қўмондони” бўлди.

1988 ??? – Эстонияда эстон тили давлат тили деб эълон қилинди.

1990 ??? – РСФСР Олий Совети иккинчи сессияси С. Шаталиннинг “500 кун” Программасини қабул қилди.

1998 ??? – Россия Давлат Думаси ҳукумат бошлиғи этиб Евгений Максимович Примаковни тасдиқлади. У бу лавозимда 1999 йил 12 майга қадар фаолият юритди.

2001 ??? – Нью-Йоркдаги Жаҳон савдо маркази ва Вашингтондаги Пентагонда террорчилик ҳаракатлари туфайли 3000 га яқин киши ҳалок бўлди. Уюштирилган террорчилик актлари учун жавобгарликни АҚШ маъмурияти “Ал-Қоида” ташкилоти билан Усома бин Лодинга юклади ва террорчиларнинг базаларини бомбардимон қилди. Маълум бўлишича, 3000 га яқин инсон ушбу теракт оқибатида ҳалок бўлган, жароҳатланганлар сони эса **6000 ??????? ?????.**

2009 ??? – Михай Гимпу Молдова Республикаси Президенти бўлди.

?????????? ?????? ?????????????? ??????????

?????? ?????????? ???????????
